

Besvarelse af 10-dages forespørgsel fra Lone Hindø og Jesper Kjeldsen (S), vedr. udadreagerende borgere

13. august 2025
Side 1 af 8

Sundhed og Omsorg har den 23. juli 2025 modtaget en 10-dages forespørgsel fra Lone Hindø og Jesper Kjeldsen (S) vedr. udadreagerende borgere. Forespørgslen tager udgangspunkt i en artikel med overskriften: "Tilsyn slår alarm: Vold og trusler plager flere plejehjem i Aarhus." bragt i Aarhus Stiftstidende den 13. juli 2025.

Sundhed og Omsorg
Aarhus Kommune

Spørgsmål 1:

Der er varslet påbud fra Arbejdstilsynet for tre plejehjem (Vestervang, Sifsgården og Generationernes Hus). Vi ønsker opgjort sted for sted, hvornår de første tilfælde af pågældende borgere med udadreagerende adfærd er registreret, samt hvilke handlinger dette har givet anledning til.

Politik, Udvikling og Kommunikation
Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Svar:

Vestervang 44

Der er givet et påbud, hvor forebyggende handlinger skal være effektueret inden 31. oktober 2025, i forbindelse med tilsynets besøg 13. maj 2025. Baggrund for besøget er en ulykke med vold sket den 21. januar 2025. Ved besøg finder Arbejdstilsynet flere alvorlige hændelser, som vurderes til ikke at være forebygget tilstrækkelig ift. risikoen for vold, ej heller ift. forebyggelse af høje følelsesmæssige krav.

Ved første tegn på risikoadfærd den 11. juni 2024 blev der udfærdiget en risikovurdering herunder taget forholdsregler om, at der skal to personer på. I risikovurderingen er en konkret tilgang til beboeren beskrevet, herunder tegn, der kan advisere om beboers psykiske tilstand.

Demenskoordinator har løbende været inddraget og givet situationsbestemt undervisning herunder på baggrund af Marte Meo metode¹.

Følgende er for nuværende iværksat efter arbejdstilsynet har været på besøg:

- Det er præciseret, at når der i risikovurderingen står man skal være to gælder det altid.
- Der foretages løbende justering af ressourcer og planlægning, så det altid er muligt at være to
- Der er indført brug af alarmer til at kunne tilkalde kollegaer, som benyttes døgnnet rundt

¹ Marte Meo er en videobaseret metode, der bruges til at styrke samspil og relationer. Ved at analysere konkrete situationer på video identificeres positive samspilsmønstre, som understøtter den ældres trivsel og selvverd. Metoden hjælper personalet med at se, hvordan de gennem små justeringer i adfærd og kommunikation kan fremme tryk, selvstændighed og livskvalitet hos beboere på plejehjem.

- Der undersøges muligheder for at indkøbe supervision med fokus på de høje følelsesmæssige krav
- Der undersøges muligheder for anden relevant undervisning

13. august 2025
Side 2 af 8

Følgende yderligere indsatser vil blive iværksat på baggrund af Arbejdstilsynets vurdering og afgørelse:

- Systematikken i registrering og opfølgning på voldshændelser skal forbedres
- Oplæring og kompetencer ift. arbejdet med demente borgere skal styrkes og uenighed blandt medarbejderne omkring tilgang til borgere skal undgås – herunder hvornår man skal være to
- Bemanning af opgaverne hos de udfordrende borgere skal i højere grad tilrettelægges med hensyn til voksende belastninger på enkelte medarbejdere
- Muligheder for samarbejde og sparring ift. krav i arbejdet skal forbedres
- Der skal være mere konkrete aftaler ift. håndtering af de høje følelsesmæssige krav, som de udfordrende episoder medfører – f.eks. planlagte muligheder for ventilering, støtte fra leder og evt. supervision

Sifsgård

Ulykke og vold samt vold og krænkende adfærd sket den 19.maj 2025.

Arbejdstilsynet var på tilsynsbesøg den 17. juni 2025 og vurderer ikke, at forebyggelsen ift. vold, krænkelse og høje følelsesmæssige krav har været tilstrækkelig hverken i forbindelse med eller efter ulykken. Arbejdstilsynet har mundtligt varslet, at de forventer, at afgørelsen bliver et påbud.

Følgende var allerede iværksat efter den første hændelse, som registres i august 2023:

- Der er udarbejdet handlingsanvisninger, som beskriver, hvorledes personalet skal reagere, når borgeren udviser truende eller krænkende adfærd (Grøn, gul, rød risikovurdering)
- Derudover har man generelt på Sifsgård tydeliggjort ved hvilke borgere, der er udarbejdet sådanne anvisninger, ligesom det er besluttet, at det altid er faglærte og fastansatte medarbejdere, der varetager plejeopgaver hos dem.

Følgende indsatser vil bl.a. blive iværksat på baggrund af Arbejdstilsynets foreløbige vurdering:

- Alle uønskede hændelser skal registres
- Undgå at personalet er alene med borger og anvender overfaldsalarm som tidligere aftalt.
- Aftalen omkring hvad medarbejdere skal gøre ift. rømning af de øvrige beboere fra fællesrum skal gøres mere konkret

- Der skal være mere konkrete aftaler ift. håndtering af de høje følelsesmæssige krav, som de udfordrende episoder medfører – f.eks. planlagte muligheder for ventilering, støtte fra leder mv.

13. august 2025
Side 3 af 8

Der er efter Arbejdstilsynets besøg givet en skærpet retningslinje for anvendelse af overfaldsalarmer, ligesom det er indskærpet, at personalet skal registrere nærved-ulykker og arbejdsskader.

Planen for rømning af fællesrum er ligeledes skærpet ift. pågældende borger og indført aftaler for, hvordan debriefing anvendes efter episoderne.

Generationernes Hus 3

Borgeren flyttede ind på et af plejehjemmene i Generationernes Hus i november 2020, og havde tidligere boet på et andet plejehjem. Vedkommende har en demenssygdom, som udvikler sig langsomt, men progressivt. I august 2023 øges registreringerne af tilfælde med udadreagerende adfærd. Arbejdstilsynet var på besøg den 13. juni 2025.

Der iværksættes demenssparring, forløb ved demenstræner samt marte meo-forløb - dette også ved demenstræner. Det følges op med målrettet undervisning i tilgang til beboeren, nænsomt nødværge samt scene- og perspektivskifte på fælles personalemøde i efteråret 2023.

I januar 2024 er beboerens sygdom forværret i en grad, så der sættes ind med fast vagt i alle døgnets timer. Vagterne dækkes af Carelink og egne medarbejdere.

Fra marts 2024 dækkes vagterne primært af Carelink og kun af egne medarbejdere, når Carelink ikke kan. I sommeren 2024 drøftes det at ansætte egne medarbejdere til opgaven, men dette fravælges pga. andre konkurrerende dagsordener – herunder åbning af ny etage og implementering af nyt vagtplanssystem. For en kort periode frem til medio oktober 2024 varetages opgaven af specialpædagogisk mandskab, men herefter er det igen Carelink, der har de faste vagter. I februar 2025 tilrettes kompetencekravene, således at opgaven kun kan udføres af personale med særlige forudsætninger for at skabe tryghed og stabilitet i samarbejdet med beboeren.

I maj 2025 påbegyndes ansættelse af egne medarbejdere til opgaven, hvilket der fortsat arbejdes på. For nuværende består holdet af fire medarbejdere, men der er behov for yderligere to til fire medarbejdere. Forventningen er, at de skal tilbydes sparring med demenskoordinator m.fl. for at sikre et godt arbejdsmiljø samt forståelse for demenspleje i en dansk kontekst.

Ifm. Genopretningsplanen for de to plejehjem i Generationernes Hus er der lavet aftale om målrettet visitation, så beboere med svær demens og/eller udadreagerende adfærd fremadrettet ikke visiteres til Generationernes Hus.

Spørgsmål 2:

Det er angivet, at der er 15 "plejehjemsbeboere med problematisk udadreagerende adfærd." Vi vil gerne vide, hvor mange plejehjem disse er fordelt på.

13. august 2025
Side 4 af 8

Svar:

15 borgere over tid (fra 1. januar 2024 til maj 2025)

- a. Åbygård (1)
- b. Vestervang 44 (1)
- c. Sifgården (1)
- d. Generationernes Hus 3 (3)
- e. Vidtskuevej (1)
- f. Skelager (3)
- g. Madsbjerg (1)
- h. Kildevang (1)
- i. Egely (1)
- j. Vejlbysgade (1)
- k. Jasminvej (1)

To af borgerne er efterfølgende flyttet til Skovvang. Derudover har Skovvang ofte beboere med bl.a. udadreagerende adfærd, som rummes i de tilbud og indsatser, som Skovvang tilbyder.

Spørgsmål 3:

Der bliver fortalt, at der er etableret et "demens-rejsehold". Vi vil gerne vide, hvornår det er etableret samt hvor mange gange, det har været sent ud. Endvidere ønsker vi at vide, hvor mange plejehjem, det har været sendt ud til. Har rejseholdet været sendt ud til de tre i artiklen beskrevne plejehjem)? Hvor mange medlemmer har rejseholdet?

Svar:

I artiklen nævnes, at Aarhus Kommune har etableret et "demensrejsehold". Det, der her refereres til, er Demensteamet, som blev oprettet i juni 2019.

Demensteamet består primært af medarbejdere med specialiseret viden og erfaring inden for demensområdet. Teamets overordnede formål er at understøtte helhedsorienterede, strukturerede og fagligt kvalificerede forløb for mennesker med demens og deres pårørende – fra den tidlige diagnosticering til den palliative fase. Konkret består teamet af 14 demenskoordinatorer, tre demenstrænere, to demensfaglige aflastere, en juridisk studentermedhjælper samt en leder.

Demenskoordinatorerne har en bred opgaveportefølje med fokus på både borgere og medarbejdere. De yder rådgivning, vejledning og koordinering med henblik på at sikre gode, sammenhængende forløb for mennesker med demens og deres pårørende gennem hele sygdomsforløbet. Derudover spiller

13. august 2025
Side 5 af 8

demenskoordinatorerne en væsentlig rolle i at styrke og fastholde demensfaglige kompetencer blandt medarbejdere og ledere i Sundhed og Omsorg. Dette sker gennem løbende rådgivning, sparring og undervisning. Plejehjemmene modtager fast månedlig sparring og kan derudover rekvirere yderligere sparring efter behov. Demensteamet har været inddraget i arbejdet på de i artiklen beskrivende plejehjem.

Demenstrænerne arbejder med praksisnær sidemandsoplæring af medarbejdere, både i borgerens eget hjem og på plejehjem, med udgangspunkt i konkrete borgerforløb. Målet er at styrke medarbejdernes demensfaglige forståelse og handlekompetence, særligt i situationer hvor borgerens adfærd opleves udfordrende. Indsatsen er rettet mod medarbejderne og har dermed indirekte effekt for borgerne.

De demensfaglige aflastere yder fleksibel aflastning i borgerens eget hjem, også i aftentimer og weekender, i modsætning til den visiterede aflastning fra hjemmeplejen. Denne indsats er direkte rettet mod borgeren og dennes pårørende og har til formål at skabe tryghed og aflastning i hverdagen.

Demensteamet har desuden ansvaret for håndtering af ansøgninger om og indberetninger af magtanvendelser. Gennem faglig sparring og opfølgning arbejder teamet aktivt for at sikre, at brugen af magtanvendelse begrænses mest muligt.

På Skovvang er desuden ansat en konsulent med speciale i demenssikring/demensindretning. Konsulenten fungerer som ressourceperson sammen med overforstanderen fra Skovvang for de øvrige ledere og medarbejdere på kommunens plejehjem kan trække på med vejledning ift. en konkret borger/udfordring.

Spørgsmål 4:

Det beskrives i artiklen, at kommunen fortsat arbejder på en særlig enhed til voldsomme plejehjemsbeboere. Vi vil gerne orienteres helt konkret om de planer.

Svar:

Udfordringen med et stigende antal udadreagerende borgere har været debatteret i pressen den seneste tid, blandt andet i omtalte artikel i Aarhus Stiftstidende. Rådmand for Sundhed og Omsorg, Christian Budde, har i den forbindelse udtalt, at problematikken har høj prioritet for ham og for Sundhed og Omsorg. Der er derfor igangsat en række initiativer, som er beskrevet nedenfor. Derudover har Venstre, sammen med en række andre partier, fremsat et budgetforslag, der skal bidrage til at finde løsninger på netop dette område.

I Sundhed og Omsorg er der igangsat et arbejde med etableringen af to tiltag:

- 1) En beredskabsgruppe, som træder til, hvis en borger opleves som udadreagerende og heraf påvirker arbejdsmiljø og trivsel for medarbejdere og

13. august 2025
Side 6 af 8

øvrige beboere på plejehjem. Gruppen er tværgående i Sundhed og Omsorg og sammensætningen således også bred.

- 2) Nedsættelse af en arbejdsgruppe, som skal undersøge muligheder ift. etablering af et specialtilbud til borgere med udadreagerende adfærd i Sundhed og Omsorg, herunder mulighederne for samarbejde med en ekstern leverandør og/eller andre kommuner. Gruppen sammensættes på tværs af Sundhed og Omsorg til bedste belysning af mulighederne. Projektleder er forvaltningschefen i Ældre og Omsorg

Herudover arbejdes der på etablering af specialiserede tilbud målrettet udadreagerende borgere. Se svar på spørgsmål 5 for uddybning af politiske initiativer i den forbindelse.

Spørgsmål 5:

Der står i artiklen, at man er ved at "afklare, om der findes egnede plejehjemspladser i andre kommuner." Vi vil gerne vide, hvordan det er kommet dertil, at vi i vores store kommune er nødt til at kigge efter pladser i andre kommuner. Hvad er baggrunden for den udvikling?

Svar:

Antallet af borgere med udadreagerende adfærd er, trods de mange aktuelle sager, fortsat beskedent. For at kunne etablere et rentabelt tilbud med de specialiserede kompetencer, der er nødvendige for at yde den bedst mulige omsorg til målgruppen, kan et samarbejde med en eller flere kommuner være en mulig løsning.

Ud over de faglige og organisatoriske tiltag, som bl.a. er beskrevet i denne besvarelse, har Sundhed og Omsorg taget initiativ til en politisk indsats for at belyse udfordringen. I den forbindelse har rådmand Christian Budde den 18. juni i år sendt et brev til ældreminister Mette Kierkegaard, hvor han redegør for problemstillingen omkring udadreagerende borgere og de barrierer, der eksisterer i håndteringen af disse komplekse sager. Blandt andet nævnes de lange sagsbehandlingstider i Familieretshuset ved etablering af værgemål som en konkret udfordring. Ministeren har endnu ikke svaret på henvendelsen.

Problemstillingen er desuden drøftet i 6-bykredsen, hvor det står klart, at andre store kommuner genkender udfordringen. Emnet drøftes igen ultimo august blandt direktørerne i 6-bykredsen.

Arbejdet med en mulig tværkommunal løsning som nævnt i svaret på spørgsmål 4, kan dog være forbundet med både administrative og lovgivningsmæssige barrierer. Derfor vil rådmanden rejse problemstillingen i KL's Sundheds- og Ældreudvalg med henblik på:

- en afdækning af problemets omfang nationalt,

- indblik i, hvilke løsninger andre kommuner arbejder med,
- samt drøftelse af mulighederne for nationale initiativer.

13. august 2025
Side 7 af 8

Pt. er der venteliste på Skovvang. En del af de borgere, som omtales i artiklen vil kunne rummes på Skovvang, men dette gælder ikke for alle. Når ventelisten på Skovvang nedbringes, vil antallet af borgere være så lille, at det ikke nødvendigvis er rentabelt selv at drive så lille et tilbud i Aarhus Kommune. Derfor overvejes det at indgå et samarbejde med andre kommuner.

Spørgsmål 6:

Hvorfor har man bygget nye Skovvang, det nye demensplejehjem, på sådan en måde, at "de stærkt udadreagerende ældre er for dårlige til at være i det næsten nye byggeri."

Svar:

Medarbejderne på Skovvang besidder specialiserede kompetencer inden for demensområdet og arbejder ud fra tilgange, som har dokumenteret effekt for mennesker med demens. Derimod er personalet i mindre grad uddannet og trænet i at håndtere borgere med komplekse psykiatriske lidelser. Skovvangs visitationskriterier afspejler dette, idet de tydeligt angiver, at borgere, der visiteres til tilbuddet, i overvejende grad skal have behov for en demensfaglig indsats.

På denne baggrund visiteres der en del borgere med udadreagerende adfærd, som ofte er knyttet til en demenssygdom. I visse tilfælde har borgerne imidlertid også psykiatriske diagnoser, der i høj grad præger deres adfærd, og som kræver en målrettet, specialiseret indsats. En indsats, som Skovvangs personale hverken er uddannet eller rustet til at levere.

Endvidere er Skovvangs fysiske rammer indrettet med henblik på at imødekomme behov hos mennesker med demens, og kun i et vist omfang, personer med udadreagerende adfærd.

For at imødekomme behovet hos de borgere med udadreagerende adfærd, der ikke kan rummes på Skovvang, anvender vi i dag følgende tiltag:

- Fast vagt og tæt personaleopfølgning.
- Tæt samarbejde med demenskoordinator og evt. hjernekoordinator. I flere tilfælde også forløb med demenstræner.
- Skærmning af borgeren, herunder (og ved behov) begrænsning af øvrige beboers adgang til fællesarealer for at beskytte både borgeren selv og de øvrige beboere.
- Samarbejde med regionale socialpsykiatriske tilbud, når der er behov for et mere specialiseret miljø, fx Gårdhaven i Viborg, som er et

botilbud for mennesker, der har brug for en specialiseret rummende og omsorgsgivende indsats. Målgruppen er mennesker med:

- komplekse demenstilstande (f.eks. frontallapsdemens, Picks sygdom eller blodprotsdemens)
- svære psykiatriske sygdomme (f.eks. manio-depressiv psykose eller skizofreni)
- alkohol afhængighed eller andre misbrugsproblematikker

13. august 2025
Side 8 af 8

Der er begrænset kapacitet i de eksisterende tilbud, og vi oplever både en stigning i antallet af borgere i målgruppen og et øget ønske fra pårørende om tilbud i nærområdet. Derfor vil vi fremadrettet arbejde med at afdække behov og muligheder for at etablere nye, specialiserede tilbud, eventuelt i samarbejde med nabokommuner, så vi kan sikre både den rette pleje og en trykramme for borgere, pårørende og medarbejdere. Se i øvrigt svaret på spørgsmål 4.

Christian Budde
Rådmand

/ Christian Boel
Direktør